

Overbos: fauna

Hans van Isselt, 26 september 2009

In dit document geef ik een vrij droog overzicht van de tot nu toe bekende wet- en regelgeving met betrekking tot de fauna in het Stadsdeel Oost-Watergraafsmeer, en in het bijzonder die in het Oeverbos.

Iedere waarneming van diersoorten (en zéker die van beschermde soorten) is van grote betekenis. Dus: wanneer jullie door het bos gaan wandelen, neem dan alsjeblieft een fototoestel mee. Bosuil? Knip! Ringslang? Knip!! Laatvlieger? Knip!!!

Leg alles vast wat beweegt, in de hoop dat het over een paar jaar nog net zo vrolijk mag ronddartelen!!!

Flora- en faunawet (FFW) van 14 juli 1998

Artikel 2

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Artikel 3

1. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen als beschermde inheemse plantensoort worden aangewezen plantensoorten die van nature in Nederland voorkomen en die:
 - a. in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd;
 - b. niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen, doch ter bescherming waarvan maatregelen noodzakelijk zijn ter voorkoming van overmatige benutting;
 - c. uit Nederland zijn verdwenen doch ten aanzien waarvan gereede kans op terugkeer bestaat of
 - d. zodanige gelijkenis vertonen met soorten die zijn aangewezen op grond van het bepaalde in de onderdelen a, b of c, dat aanwijzing ervan noodzakelijk is ter bescherming van die soorten.

Artikel 4

1. Als beschermde inheemse diersoort worden aangemerkt:

- a. **alle van nature in Nederland voorkomende soorten zoogdieren**, met uitzondering van gedomesticeerde dieren behorende tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen soorten en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- b. **alle van nature op het Europese grondgebied van de Lid-Staten van de Europese Unie voorkomende soorten vogels** met uitzondering van gedomesticeerde vogels behorende tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen soorten;
- c. **alle van nature in Nederland voorkomende soorten amfibieën en reptielen** en
- d. **alle van nature in Nederland voorkomende soorten vissen**, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.

De meeste zoogdieren worden beschermd door de Flora- en faunawet.

De vleermuizen zijn ondergebracht in tabel 3, de overige zoogdieren in tabel 1.

Tabel 1 Algemene soorten waarvoor in het kader van bestendig beheer en onderhoud geen ontheffing noodzakelijk is

Zoogdieren

Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Egel	<i>Erinaceus europeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Haas	<i>Lepus europeus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Mol	<i>Talpa europea</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>

Reptielen en amfibieën

Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Middelste groene kikker	<i>Rana esculenta</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>

Mieren

Behaarde rode bosmier	<i>Formica rufa</i>
Kale rode bosmier	<i>Formica polyctena</i>
Stronkmier	<i>Formica truncorum</i>
Zwartrugbosmier	<i>Formica pratensis</i>

Slakken

Wijngaardslak	<i>Helix pomatia</i>

Vaatplanten

Aardaker	<i>Lathyrus tuberosus</i>
Akkerklokje	<i>Campanula rapunculoides</i>
Brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine</i>
Breed klokje	<i>Campanula latifolia</i>
Dotterbloem m.u.v. spindotterbloem	<i>Caltha palustris</i>
Gewone vogelmelk	<i>Ornithogalum umbellatum</i>
Grasklokje	<i>Campanula rotundifolia</i>
Grote kaardenbol	<i>Dipsacus fullonum</i>
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>
Knikkende vogelmelk	<i>Ornithogalum nutans</i>
Koningsvaren	<i>Osmunda regalis</i>
Slanke sleutelbloem	<i>Primula elatior</i>
Zwanebloem	<i>Butomus umbellatus</i>

Tabel 2 Overige soorten waarvoor een vrijstelling geldt in het kader van bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen

R = soort van Rode lijst 2004

Zoogdieren

DamhertR	Dama dama
Edelhert	Cervus elaphus
Eekhoorn	Sciurus vulgaris
Grijze zeehondR	Halichoerus grypus
Grote bosmuisR	Apodemus flavicollis
Steenmarter	Martes foina
Wild zwijn	Sus scrofa

Reptielen en amfibieën

Alpenwatersalamander	Triturus alpestris
Levendbarende hagedis	Lacerta vivipara

Dagvlinders

MoerasparelmoervlinderR	Euphydryas aurinia
Vals heideblauwtjeR	Lycaeides idas

Vissen

Bermpje	Noemacheilus barbatulus
Kleine modderkruiper	Cobitis taenia
Meerval	Silurus glanis
Rivierdonderpad	Cottus gobio

Vaatplanten

Aangebrande orchisR	Orchis ustulata
AapjesorchisR	Orchis simia
BeenbreekR	Narthecium ossifragum
Bergklokje	Campanula rhomboidalis
BergnachtorchisR	Platanthera chlorantha
Bijenorchis	Ophrys apifera
BlaasvarenR	Cystopteris fragilis
Blauwe zeedistel	Eryngium maritimum
Bleek bosvogeltjeR	Cephalanthera damasonium
BokkenorchisR	Himantoglossum hircinum
Brede orchisR	Dactylorhiza majalis majalis
Bruinrode wespenorchisR	Epipactis atrorubens
Daslook	Allium ursinum
DennenorchisR	Goodyera repens
Duitse gentiaanR	Gentianella germanica
FranjementiaanR	Gentianella ciliata
Geelgroene wespenorchisR	Epipactis muelleri
Gele helmbloem	Pseudofumaria lutea
Gevlekte orchisR	Dactylorhiza maculata
Groene nachtorchisR	Coeloglossum viride
GroensteelR	Asplenium viride
Grote keverorchisR	Listera ovata
Grote muggenorchisR	Gymnadenia conopsea
Gulden sleutelbloemR	Primula veris
HarlekijnR	Orchis morio
HerfstschröeforchisR	Spiranthes spiralis
HondskruidR	Anacamptis pyramidalis
HoningorchisR	Herminium monorchis
JeneverbesR	Juniperus communis
Klein glaskruid	Parietaria judaica

kleine keverorchisR
kleine zonnedauwR
klokjesgentiaanR
kluwenklokjeR
koraalwortelR
kruisbladgentiaanR
lange ereprijs
lange zonnedauwR
mannetjesorchisR
maretak
moeraswespenorchisR
muurbloemR
parnassiaR
pijlscheefkelkR
poppenorchisR
prachtklokje
purperorchisR
rapunzelklokjeR
rechte driehoeksvarenR
rietorchis
ronde zonnedauwR
rood bosvogeltjeR
ruig klokje
schubvarenR
slanke gentiaanR
soldaatjeR
spaanse ruiterR
steenanjerR
steenbreekvaren
stengelloze sleutelbloemR
stengelomvattend havikskruidR
stijf hardgrasR
tongvaren
valkruidR
veenmosorchisR
veldgentiaanR
veldsalieR
vleeskleurige orchisR
vliegenorchisR
vogelnestjeR
voorjaarsadonis
wantsenorchisR
waterdriebladR
weideklokjeR
welriekende nachtorchisR
wilde gageR
wilde herfsttijloos
wilde kievitsbloemR
wilde marjolein
wit bosvogeltjeR
witte muggenorchisR
zinkviooltjeR
zomerklokjeR
zwartsteel

Listera cordata
Drosera intermedia
Gentiana pneumonanthe
Campanula glomerata
Corallorhiza trifida
Gentiana cruciata
Veronica longifolia
Drosera anglica
Orchis mascula
Viscum album
Epipactis palustris
Erysimum cheiri
Parnassia palustris
Arabis hirsuta sagittata
Aceras anthropophorum
Campanula persicifolia
Orchis purpurea
Campanula rapunculus
Gymnocarpium robertianum
Dactylorhiza majalis praetermissa
Drosera rotundifolia
Cephalanthera rubra
Campanula trachelium
Ceterach officinarum
Gentianella amarella
Orchis militaris
Cirsium dissectum
Dianthus deltoides
Asplenium trichomanes
Primula vulgaris
Hieracium amplexicaule
Catapodium rigidum
Asplenium scolopendrium
Arnica montana
Hammarbya paludosa
Gentianella campestris
Salvia pratensis
Dactylorhiza incarnata
Ophrys insectifera
Neottia nidus-avis
Adonis vernalis
Orchis coriophora
Menyanthes trifoliata
Campanula patula
Platanthera bifolia
Myrica gale
Colchicum autumnale
Fritillaria meleagris
Origanum vulgare
Cephalanthera longifolia
Pseudorchis albida
Viola lutea calaminaria
Leucojum aestivum
Asplenium adiantum-nigrum

Kevers

vliegend hert

Lucanus cervus

Kreeftachtigen

rivierkreeft

Astacus astacus

Tabel 3 Soorten waarvoor een vrijstelling geldt in het kader van bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik mits de activiteit wordt uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode

Toelichting tabel 3

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.

Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.

Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.

Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

R = soort van Rode lijst 2004

Zoogdieren

Das	Meles meles
boomarterR	Martes martes
eikelmuisR	Eliomys quercinus
gewone zeehondR	Phoca vitulina
veldspitsmuisR	Crocidura leucodon
waterspitsmuisR	Neomys fodiens

Reptielen en amfibieën

adderR	Vipera berus
hazelwormR	Anguis fragilis
ringslangR	Matrix matrix
vinpootsalamanderR	Triturus helveticus
vuursalamanderR	Salamandra salamandra

Vissen

beekprikR	Lampetra planeri
bittervoornR	Rhodeus cericeus
elritsR	Phoxinus phoxinus
gestippelde alverR	Alburnoides bipunctatus
grote modderkruiperR	Misgurnus fossilis
rivierprik	Lampetra fluviatilis

Dagvlinders

bruin dikkopjeR	Erynnis tages
dwergblauwtjeR	Cupido minimus
dwergdikkopjeR	Thymelicus acteon
groot geaderd witjeR	Aporia crataegi
grote ijsvogelvlinderR	Limenitis populi
heideblauwtjeR	Plebejus argus
iepepageR	Strymonidia w-album
kalkgraslanddikkopjeR	Spialia sertorius

keizersmantelR
klaverblauwtjeR
purperstreepparelmoervlinderR
rode vuurvlinderR
rouwmantelR
tweekleurig hooibeestjeR
veenbeparelmoervlinderR
veenhooibeestjeR
veldparelmoervlinderR
woudparelmoervlinderR
zilervlekR

Vaatplanten

groot zeegrasR

Zoogdieren

Baardvleermuis
bechstein's vleermuisR
beverR
bosvleermuis
brandt's vleermuisR
bruinvisR
euraziatische lynx
franjestartR
gewone dolfin
gewone dwergvleermuis
gewone grootoorvleermuis
grijze grootoorvleermuisR
grote hoefijzerneus
hamsterR
hazelmuisR
ingekorven vleermuisR
kleine dwergvleermuis
kleine hoefijzerneusR
laatvlieger
meervleermuis
mopsvleermuis
nathusius' dwergvleermuis
noordse woelmuisR
otterR
rosse vleermuis
tuimelaarR
tweekleurige vleermuis
vale vleermuisR
watervleermuis
wilde kat
witflankdolfijn
witsnuitdolfijn

Reptielen en amfibieën

boomkikkerR
geelbuikvuurpadR
gladde slangR
heikikkerR
kamsalamanderR
knoflookpadR
muurhagedisR
poelkikkerR
rugstreepad
vroedmeesterpadR

Argynnis paphia
Cyaniris semiargus
Brenthis ino
Palaeochrysophanus hippothoe
Nymphalis antiopa
Coenonympha arcania
Bolaria aquilonais
Coenonympha tullia
Melitaea cinxia
Melitaea diamina
Clossiana euphrosyne

Zostera marina

Myotis mystacinus
Myotis bechsteinii
Castor fiber
Nyctalus leisleri
Myotis brandtii
Phocoena phocoena
Lynx lynx
Myotis nattereri
Delphinus delphis
Pipistrellus pipistrellus
Plecotus auritus
Plecotus austriacus
Rhinolophus ferrumequinum
Cricetus cricetus
Muscardinus avellanarius
Myotis emarginatus
Pipistrellus pygmaeus
Rhinolophus hipposideros
Eptesicus serotinus
Myotis dasycneme
Barbastella barbastellus
Pipistrellus nathusii
Microtus oeconomus
Lutra lutra
Nyctalus noctula
Tursiops truncatus
Vespertilio murinus
Myotis myotis
Myotis daubentonii
Felis silvestris
Lagenorhynchus acutus
Lagenorhynchus albirostris

Hyla arborea
Bombina variegata
Coronella austriacus
Rana arvalis
Triturus cristatus
Pelobates fuscus
Podarcis muralis
Rana lessonae
Bufo calamita
Alytes obstetricans

zandhagedisR

Lacerta agilis

Dagvlinders

donker pimpernelblauwtjeR
grote vuurvlienderR
pimpernelblauwtjeR
tijmblauwtjeR
zilverstreephooibeestjeR

Maculinea nausithous
Lycaena dispar
Maculinea teleius
Maculinea arion
Coenonympha hero

Libellen

bronslibel
gaffellibelR
gevlekte witsnuitlibelR
groene glazenmakerR
noordse winterjufferR
oostelijke witsnuitlibelR
rivierromboutR
sierlijke witsnuitlibelR

Oxygastra curtisii
Ophiogomphus cecilia
Leucorrhinia pectoralis
Aeshna viridis
Sympecma paedisca
Leucorrhinia albifrons
Stylurus flavipes
Leucorrhinia caudalis

Vissen

houting
steurR

Conegonus oxyrrhynchus
Acipenser sturio

Vaatplanten

drijvende waterweegbreeR
groenknolorchisR
kruipend moerasschermR
zomerschroeforchisR

Luronium natans
Liparis loeselii
Apium repens
Spiranthes aestivalis

Kevers

brede geelrandwaterroofkever
gestreepte waterroofkever
heldenbok
juchtleerkever

Dytiscus latissimus
Graphoderus bilineatus
Cerambyx cerdo
Osmoderma eremita

Tweekleppigen

bataafse stroommosselR

Unio crassus

**In het Oeverbos wordt een grote variëteit aan diersoorten waargenomen
(bron: Groenstructuurplan Stadsdeel Oost-Watergraafsmeer, 18 december 2000)**

zoogdieren:

bosmuis, bruine rat, bunzing, dwergvleermuis, egel, gewone bosspitsmuis, huiskat, huisspitsmuis, konijn, laatvlieger, mol, muskusrat, ruige dwergvleermuis, veldmuis, watervleermuis, wezel, woelrat;

vogels:

boerenwaluw, boomkruiper, bosrietzanger, bosuil, ekster, fazant, fitis, fuut, grasmus, groenling, grote bonte specht, heggemus, houtduif, huismus, kleine karekiet, koolmees, matkop, meerkoet, merel, pimpelmees, roodborst, rotsduif, spreeuw, tjiftjaf, tuinfluiter, vlaamse gaai, waterhoen, wilde eend, winterkoning, witte kwikstaart, zanglijster, zwarte kraai, zwartkop;

amfibieën en reptielen:

bruine kikker, gewone pad, groene kikker, kleine watersalamander, ringslang;

vissen:

baars, blankvoorn, brasem, driedoornige stekelbaars, karper, kolblei, kroeskarper, paling, pos, snoek, snoekbaars, tiendoornige stekelbaars, winde, zeelt;

mieren:

bruine wegmier;

dagvlinders:

atalanta, boomblauwtje, bruin blauwtje, bruin zanddoogje, citroenvlinder, dagpauwoog, distelvlinder, gehakkelde aurelia, groot koolwitje, icarusblauwtje, klein geaderd witje, klein koolwitje, kleine vos, kleine vuurvlinder, landkaartje, zwartsprietdikkopje;

sprinkhanen:

bruine sprinkhaan, grote groene sprinkhaan, kustsprinkhaan;

libellen:

blauwe glazenmaker, bloedrode heidelibel, bruine glazenmaker, gewone oeverlibel, houtpantserjuffer, lantaarntje, paardenbijter, vroege glazenmaker;

duizendpoten:

gewone steenloper.

**Een aantal diersoorten, voorkomend in het Oeverbos en de graslanden van de Groene Staart, genieten een speciale beschermde status. Het Stadsdeel O-WGM heeft in de Uitvoeringsnota Flora en Fauna voor deze soorten ook besloten tot stimuleringsmaatregelen.
(bron: Uitvoeringsnotitie Stadsdeel Oost-Watergraafsmeer, 8 april 2008)**

Bosuil

De bosuil is een vogel uit de orde van uilachtigen (Strigiformes). Bosuilen worden 35 tot 40 centimeter groot. Ze komen algemeen voor in bossen, parken en tuinen. Meestal jagen ze 's nachts. Toch zijn ze soms ook overdag te zien als ze geplaagd worden door kleine vogels die hen proberen te verjagen. De kleur van de bosuil varieert van bruin tot grijs. Ze zijn gestreept, hebben zwarte ogen, een enigszins gedrongen vorm en beschikken niet over oorpluimen. Ze zijn gesignaleerd op DNO en in VTP Amstelglorie. Het betreft een indicatorsoort voor het landschapstype ouder bos.

Stimuleringsmaatregel

De beste stimuleringsmaatregel voor de bosuil is het behoud van het landschapstype bos. Ons stadsdeel zal er dan ook alles aan doen om er voor te zorgen dat een landschapstype zoals DNO en het VTP Amstelglorie met grote oude bomen blijft bestaan.

Kievit

De kievit is de meest algemene weidevogel in de Benelux. Kieviten zijn in de lucht ware stuntvliegers, die behendig in bochtige vluchten over hun territorium vliegen en daarbij regelmatig buitelingen maken en zelfs

over de kop gaan. De meest acrobatische mannetjes blijken voor de vrouwtjes het aantrekkelijkst. Het komt bij Kieviten regelmatig voor dat een mannetje twee of meer vrouwtjes heeft. Hoewel de Kievit vaak als typische weidevogel wordt genoemd, voelt de soort zich toch ook heel goed thuis op akkerlandpercelen. Kieviten zijn voor hun voedsel geheel afhankelijk van de bereikbaarheid van bodemdieren en zij trekken 's winters eigenlijk alleen maar weg indien deze door vorst in de bodem niet meer bereikbaar zijn. De Kievit is een echt 'Nederlandse' vogel. De Nederlandse populatie is groter dan die van Frankrijk, België, Denemarken en het westen van Duitsland tezamen! De soort ontbreekt in Europa alleen in het uiterste noorden en zuiden. Kieviten die in dit deel van de wereld broeden, zijn eigenlijk het hele jaar min of meer aan Europa gebonden, want het overgrote deel trekt ook in de winter niet verder naar het zuiden dan Frankrijk of het Iberisch Schiereiland. Slechts een klein deel trekt wat verder, tot in Noord-Afrika. De laatste jaren gaat de stand van deze soort geleidelijk achteruit. In vergelijking met de jaren zeventig is de afname nu zo ongeveer 15%. In ons stadsdeel tref je deze vogel aan op het Science Park Amsterdam veenweidegebied en in de Groene Staart graslanden, het betreft een indicatorsoort voor het open landschap.

Stimuleringsmaatregel

De beste stimuleringsmaatregel voor de Kievit is het in stand houden van het open landschap. Ons stadsdeel zal er dan ook alles aan doen om te voorkomen dat het openlandschap van de Groene Staart en het Science Park Amsterdam Veenweide zal verrommelen of dat er bebouwing zal plaats vinden.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is een vleermuis uit de familie der gladneuzen (Vespertilionidae). Het is de meest voorkomende vleermuis in Nederland: 90% van de waargenomen vleermuizen zijn gewone dwergvleermuizen. In vrijwel elke straat kan je ze vinden. In Nederland is de dwergvleermuis vrij algemeen in tuinen, bosranden en boomgaarden. Ook in gebouwen en holle bomen komen ze voor, met name in de winter (in zwermen). De gewone dwergvleermuis is één van de kleinste Europese vleermuissoorten. De vacht is bruin: de bovenzijde kan verschillen van oranjebruin tot roestbruin tot kastanjebruin tot donkerbruin, de onderzijde is gelig tot grijzig bruin. Jonge en onvolwassen dieren zijn donkerder en grijzer van kleur. De dwergvleermuis wordt 36 tot 51 millimeter lang, met een spanwijdte van 180 tot 240 millimeter. Hij weegt ongeveer 3,5 tot 8,5 gram. De kraamkolonies bevinden zich rond gebouwen en in rotsspleten, maar ook achter verkeersborden en in vleermuiskasten. In deze kraamkolonies bevinden zich gemiddeld tachtig dieren, maar dit getal kan tot duizend dieren oplopen. Ook ruige dwergvleermuizen en onvolwassen mannetjes kunnen zich in deze kolonies bevinden. De dwergvleermuis overwintert in gebouwen en in bomen. Ze beginnen later aan hun winterslaap dan andere vleermuizen, pas in november of december. Ook 's winters laten ze zich nog vaak zien. Ze overwinteren zelden in grotten. De dwergvleermuis is een nachtdier. Als hij overdag of in de winterslaap verstoord wordt, kan hij zich doodstil houden. De dwergvleermuis komt 2 tot 35 minuten na de zonsondergang tevoorschijn. De dwergvleermuis jaagt over water en weilanden, langs heggen en bosranden en bij lantaarnpalen. De vlucht is snel en trekkerig. De dwergvleermuis jaagt op kleine insecten, voornamelijk mugjes en schietmotten, maar ook motten en gaasvliegen. Ze vangen geregeld meer dan drieduizend insecten per nacht. Soms jagen ze in groepjes van tien tot twintig dieren. Afhankelijk van het weer zijn ze acht uur achter elkaar op één plek aan het foerageren. De dwergvleermuis wordt gemiddeld vier jaar oud. De maximale leeftijd is circa 16 jaar. De dwergvleermuis komt vooral voor rond bebouwing, maar is te vinden in ieder habitat. Het is één van de meest voorkomende vleermuizen van Europa en de meest voorkomende in stedelijk gebied. Hij komt voor tot 2000 meter hoogte, in bijna geheel Europa, met uitzondering van IJsland en het noorden en midden van Scandinavië. Hij komt verder voor tot in Noordwest-Afrika, de Kaukasus en in Centraal-Azië oostwaarts tot China en Myanmar.

Stimuleringsmaatregel

In samenwerking met stadsecologie en de vleermuiswerkgroep Amsterdam zal het stadsdeel in een aantal parken en plantsoenen vleermuisnestkasten ophangen.

Gewone wezel

De wezel is een roofdier uit de familie der marterachtigen (Mustelidae). Het kleinste roofdier ter wereld. Een vrouwtjeswezel weegt slechts 35 gram, lichter dan een veldmuis. De wezel is een klein dier met een lang lichaam. Een volwassen dier is circa 20 centimeter lang en 4 tot 5 centimeter hoog. De staart is ongeveer 60 millimeter. Vrouwtjes zijn een stuk kleiner dan mannetjes. Wezels hebben een roodachtig tot kastanjebruine rugzijde en een witte buikzijde, waarbij de grens tussen de kleuren onregelmatig is. In het hoge noorden worden wezels in de winter (gedeeltelijk) wit, maar in Nederland en België worden ze niet zuiver wit. De witte vacht dient als camouflage. Wezels hebben een witte vlek op de keel en hebben een bruinrode staart. De staart heeft geen zwarte punt, zoals bij de grotere hermelijn, die verder veel op de wezel lijkt.

De wezel voedt zich voornamelijk met knaagdieren als muizen, woelmuizen en lemmingen, maar ook grotere zoogdieren als konijnen en woelratten, vogels, eieren, kleine reptielen, kikkers en insecten. Veel van hun prooidieren zijn groter dan de wezel zelf. Als wezels jagen, achtervolgen ze prooien zoals kleine knaagdieren tot in hun hol. De dieren eten ongeveer eenderde van hun lichaamsgewicht aan voedsel per dag. Ze moeten dagelijks eten om niet te sterven aan verhongering.

De dieren zijn zowel 's nachts als overdag actief, waarbij ze onregelmatig rustperiodes nemen. Vaak staan wezels op hun achterpoten om de omgeving te verkennen. Wezels leven solitair. Het territorium van een mannetje overlapt meestal meerdere territoria van vrouwtjes. Het hol is vaak een hol van een gedood prooidier. Het nest wordt in koudere streken bedekt met de vacht van prooidieren. Vrouwtjes leggen in de lente voedselvoorraden aan, waardoor ze minder hoeven te jagen en energie sparen voor de dracht. In april en mei is de eerste worp, na een draagtijd van 34 tot 37 dagen. Wezels worden in het wild maximaal drie jaar oud, maar in gevangenschap worden ze wel tien jaar oud. In geheel Europa kunnen wezels aangetroffen worden, met uitzondering van Ierland. Zowel in stedelijke gebieden als op het platteland komen ze voor. Wezels leven vooral in heggen, struikgewas en bosranden, maar ze kunnen overal overleven, zolang er voldoende beschutting en prooi is. De dieren zijn te vinden van graslanden tot bossen, van zandduinen tot in bergen, van moerassen tot woestijnen.

De wezel is een beschermde diersoort. Het betreft een indicatorsoort voor zowel het Ecolint landschapstype als ook voor gevarieerde ruigte. Wezels komen in Oost-Watergraafsmeer voor op DNO, sportvelden middenmeer en voorland het Science Park Amsterdam en VTP Amstelglorie.

Stimuleringsmaatregel

Behoud van de landschapstypen Ecolint en gevarieerde ruigte is van groot belang voor de gewone wezel. Ons stadsdeel zal er dan ook alles aan doen om er voor te zorgen dat gebieden zoals DNO, sportvelden middenmeer en voorland het WTCW terrein en VTP Amstelglorie blijven bestaan. Ook van belang is dat er veilige routes in de vorm van ecogoten onder de wegen worden aangelegd tussen de verschillende groengebieden. Het leefgebied wordt hiermee vergroot en ook andere kleine zoogdieren zoals egel en muizen maar ook amfibieën profiteren van deze maatregel. Het stadsdeel gaat onderzoeken waar dergelijke verbindingen tussen groengebieden door de aanleg van ecogoten noodzakelijk zijn en waar deze dus in de toekomst in het kader van bijvoorbeeld een herinrichtingsproject aangelegd moeten worden.

Hermelijn

Hermelijnen zijn familie van de wezel en lijkt er veel op, maar is groter. Hij heeft een langgerekt lichaam. De zomervacht is kastanjebruin van kleur, met een gelig witte buikzijde en een zwarte staartpunt. In de winter is de vacht wit. In het noorden van het verspreidingsgebied wordt de vacht geheel wit (met uitzondering van het zwarte staartpuntje), maar in zuidelijker gelegen gebieden wordt hij slechts gedeeltelijk wit. In vroegere tijden werden de wintervachten van hermelijnen massaal verwerkt in de bontafzettingen van koningsmantels, vandaar de overdadige zwarte stippen daarop. Het dier kan 160 tot 310 millimeter lang worden, met een staartlengte van 95 tot 140 millimeter en een gewicht van 90 tot 445 gram. Mannetjes zijn veel groter dan vrouwtjes. De hermelijn is zowel overdag als 's nachts actief, met rustpauzes tussendoor. Het is een carnivoor, die voornamelijk op knaagdieren als woelmuizen jaagt. Ook vogels en haasachtigen (die groter zijn dan hijzelf) worden gedood. Mannetjes doden grotere prooidieren dan vrouwtjes. De prooidieren worden met een beet in de nek gedood. De paartijd valt in mei en juni. Ze leven solitair in territoria. Binnen een territorium bevinden zich twee tot tien nesten. Hermelijnen gebruiken een holle boom, een ruimte tussen rotsen of een verlaten hol als nest. De verlaten holen kunnen van prooidieren zijn. Het nest wordt bedekt met de vacht van knaagdieren. In april en mei worden vijf tot twaalf jongen geboren. De jongen zijn blind en doof, maar zijn al bedekt met een bleke, pluizige vacht. Hermelijnen kunnen tien jaar oud worden, maar gemiddeld worden ze slechts anderhalf jaar oud. De hermelijn is een beschermde diersoort en komt in ons stadsdeel voor op de sportvelden middenmeer – voorland en in de Groene Staart. Samen met de wezel is de hermelijn een indicator soort van ruige landschappen en goede en veilige groene verbindingen.

Stimuleringsmaatregel

Het behoud van het landschapstype gevarieerde ruigte is van groot belang voor de hermelijn. **Ons stadsdeel zal er dan ook alles aan doen om er voor te zorgen dat gebieden zoals** sportvelden Middenmeer en Voorland en **de Groene Staart blijven bestaan**. De verbinding tussen de verschillende groene gebieden via ecogoten is ook van belang voor de hermelijn. Het stadsdeel gaat onderzoeken waar dergelijke verbindingen tussen groengebieden - voor de hermelijn - door de aanleg van ecogoten noodzakelijk zijn en waar deze dus in de toekomst in het kader van bijvoorbeeld een herinrichtingsproject aangelegd moeten worden.

Laatvlieger

Ook de laatvlieger is een vleermuis uit de familie der gladneuzen (Vespertilionidae). Hij dankt zijn Nederlandse naam aan het feit dat hij later uitvliegt dan een andere grote vleermuissoort, de rosse vleermuis of vroegvlieger. De laatvlieger is een grote vleermuissoort. De kopromplengte is 58 tot 80 millimeter, met een staart van 46 tot 57 millimeter. De spanwijdte is 32 tot 38 centimeter en hij weegt 15 tot 30 gram. De bovenzijde van de vacht is donker rookbruin, waarvan de punten goudkleurig kunnen zijn en licht glanzen. De onderzijde is geelbruin. De oren en snuit zijn zwart, terwijl de brede vleugels donkerbruin tot zwart zijn. De oren zijn relatief klein en driehoekig. De laatvlieger is een nachtdier. Een kwartier tot twintig minuten na zonsondergang vliegen ze uit. De hele kolonie vliegt rond dezelfde tijd uit. Vroeg in het jaar zijn de laatvliegers al na een half uurtje terug, later in het jaar vliegen ze langer uit. Ook vliegen ze een tweede keer uit. Bij terugkeer cirkelt de laatvlieger eerst rond het verblijf voor hij naar binnen vliegt. De laatvlieger vliegt tijdens de jacht zelden verder dan twee kilometer ver. De vlucht is langzaam en fladderend, met steile duiken. Hij jaagt tot tien meter boven de grond, langs opstaande elementen als heggen, bomen, lantaarnpalen en huizen. Ook vliegt hij graag in tuinen en langs bosranden. Vroeg in het jaar jagen ze op muggen, vliegen en motten, maar later in het jaar vangen ze ook grotere insecten, als meikevers en grote motten. Meestal vangen en eten ze de insecten in de lucht. Soms jagen ze in groepjes. Kraamkamers bevinden zich voornamelijk in gebouwen, in holle muren of houtstapels. Een enkele keer zijn ze ook in bomen te vinden. Mannetjes verblijven zomers in gebouwen, onder daken, en in vogelhuisjes en in vleermuiskasten. Meestal leven ze solitair of in kleine groepjes. Laatvliegers zijn standvleermuizen: de afstanden tussen zomer- en winterverblijf zijn vrij klein, maximaal 50 km. Winterverblijven worden zelden aangetroffen er is dan ook weinig bekend over de overwintering. Waarschijnlijk verblijven laatvliegers ook 's winters in gebouwen. Een enkel mannetje wordt soms aangetroffen in muren, daken en spleten. De winterslaap duurt van november tot maart, april. Als de temperatuur hoog genoeg is, jaagt de soort ook 's winters. De laatvlieger kan circa 19 jaar oud worden. De laatvlieger komt het liefst voor in licht beboste parken en grasvelden, ook in stedelijk gebied. Jagen doet hij voornamelijk over weiden, parken en bosranden, heggen en langs wegen. Soms waagt hij zich ook in het bos. De (gewone) dwergvleermuis en de laatvlieger zijn gesignaleerd in Park Frankedaal, DNO, Oosterpark, sportparken middenmeer - voorland en Overamstel het Darwinplantsoen, spoorbaan Amstelstation – Muiderpoort in de Groene Staart het oeverbos en in volkstuinpark Amstelglorie.

Stimuleringsmaatregel

In samenwerking met stadsecologie en de vleermuiswerkgroep Amsterdam zal het stadsdeel in een aantal parken en plantsoenen vleermuisnestkasten ophangen.

Ruige dwergvleermuis

En ook de ruige dwergvleermuis is een vleermuis uit de familie der gladneuzen (Vespertilionidae). Deze soort lijkt erg op de gewone dwergvleermuis maar is iets groter en grover gebouwd. De ruige dwergvleermuis heeft zomers een rode tot kastanjebruine vacht. Na de rui in juli of augustus krijgt hij een donkerbruine vacht, vaak met grijze punten. Hij heeft korte, driehoekige oren met een afgeronde top. De vleugels zijn breder en langer dan de die van de dwergvleermuis. De geluidsfrequentie die de ruige dwergvleermuis gebruikt is ongeveer 40 kHz. In de zomer zijn ze voornamelijk te vinden in Oost- en Midden-Europa: veelal in de Baltische staten, waar ze hun kraamkolonies hebben. In Nederland is maar eenmaal een kraamkolonie gevonden. De kraamkolonies bevinden zich in holle bomen en boomspleten, en een enkele keer in gebouwen. Ze overwinteren in spleten in rotsen en muren, in holle bomen en in grotten. Vanaf augustus en september trekken ze van Oost-Europa richting Frankrijk, Zwitserland en het westen van Duitsland. Ze vertonen dus net als vogels trekgedrag. Vleermuizen zijn nachtdieren die vroeg in de avond uitvliegen. Ruige dwergvleermuizen vliegen meestal langs rechte lijnen in het landschap, bijvoorbeeld straten, wegen en vaarten, van de slaapplek naar het jachtgebied. Op zo'n vier tot vijftien meter boven de grond jagen ze op middelgrote tot grote insecten. Ze zijn wendbaarder dan de kleinere gewone dwergvleermuis in nauwe gangen. Anders dan gewone dwergvleermuis vestigen de ruige dwergvleermuizen pas aan het begin van het paarseizoen een territorium. De mannetjes roepen de vrouwtjes vanaf het territorium, maar voeren ook zangvluchten uit. De paartijd is van september tot november. Zo'n vijftig tot tweehonderd vrouwtjes verzamelen zich in één kolonie. Eind juni, juli worden de jongen geboren. Er worden één tot twee jongen per nest geboren. Na drie dagen gaan de ogen open en na drie weken kunnen ze vliegen. De ruige dwergvleermuis komt vooral in bossen voor, zowel vochtige loofwouden als droge dennenbossen. Regelmatig laat hij zich zien bij oevers, en hij komt ook vaak voor boven landbouwgrond, parken en langs bosranden. Hij lijkt een voorkeur te hebben voor laagland. Anders dan de gewone dwergvleermuis komt hij zelden voor bij bebouwing. Hij wordt alleen in Europa aangetroffen, vooral in Midden- en Oost-Europa. Oostelijk komt hij voor tot de Oeral, noordelijk tot de Baltische Staten en zuidelijk tot Griekenland. In Nederland bleek de soort na onderzoek algemener te zijn dan werd aangenomen. De soort staat in Nederland niet op de rode lijst. Ook hier betreft het een beschermde diersoort. De ruige

dwergvleermuis is gesignaleerd in Park Frankedael, DNO, het Oosterpark, de Groene Staart, Sportpark Overamstel en het Oeverbos.

Stimuleringsmaatregel

In samenwerking met stadsecologie en de vleermuiswerkgroep Amsterdam zal het stadsdeel in een aantal parken en plantsoenen vleermuisnestkasten ophangen.

Watervleermuis

De watervleermuis wordt ongeveer 45 tot 55 mm groot met een spanwijdte van 230 tot 275 mm en een gewicht 6 tot 15 gram. De oorschelp van de watervleermuis is groot, maar de watervleermuis heeft de kleinste oren van het geslacht. De rugzijde is grijsachtig rood tot bruingrijs, de buikzijde is grauwwit tot zilvergrijs. Er is een duidelijke grens tussen beide zijden. De oren en snuit zijn roze-bruin. Watervleermuizen komen 's nachts tevoorschijn, ongeveer een half uur tot een uur na zonsondergang. Ze jagen zelden meer dan 6 kilometer van hun verblijfplaats af. De watervleermuis vliegt laag over het wateroppervlak, jagend op schietmotten, haften en vliegen, soms ook op dansmuggen en motten. Hij vangt ze in de lucht of van het wateroppervlak, waarbij hij zijn poten of staartmembraan gebruikt. De watervleermuis eet en drinkt vliegend, en kan een snelheid tot 23 kilometer per uur halen. De kraamkoloniën bevinden zich in boomholten, rotsspleten en zolders. De ingang naar de kolonie kan zich minder dan een meter van de grond bevinden. Deze kolonies kunnen uit twintig tot vijftig dieren bestaan, alhoewel er ook kolonies van honderd dieren bekend zijn. Mannetjes leven solitair of in kleine groepjes. Deze verblijven in muren, onder bruggen en in spleten. Watervleermuizen overwinteren van eind-september tot maart en april met meer dan duizend dieren in koude, vochtige ondergrondse holen, waaronder grotten, mijnen, kelders en oude putten. In Nederland is hij vrij algemeen in Zuid-Limburgse grotten te vinden. De watervleermuis kan veertig jaar oud worden. Met uitzondering van Scandinavië, Noord-Rusland, IJsland en het zuiden van de Balkan komt de watervleermuis in geheel Europa voor. De dieren houden zich vooral op in open bebost terrein in de buurt van water (vandaar de naam). De watervleermuis staat niet op de Nederlandse rode lijst en wordt in Nederland niet als bedreigd beschouwd. Wel betreft het een volgens de Flora- en faunawet beschermde diersoort. De watervleermuis is in ons stadsdeel gesignaleerd in het Oeverbos.

Stimuleringsmaatregel

Met name van belang voor de watervleermuis is dat het leefgebied en open water (b.v. de Amstel, Ringvaart), waar boven kan worden gejaagd, wordt behouden.

INSECTEN

In ons stadsdeel komen verschillende insectensoorten voor. Iedereen kent wel de mug en de vlieg. Maar ook vlinders en libellen zijn algemeen voorkomende insecten in het ons stadsdeel. De meeste van deze insecten zijn algemene soorten. Enkele soorten daarentegen zijn bijzonder omdat er in Nederland maar weinig voorkomen of omdat deze soort zich op een bepaald landschapstype heeft gespecialiseerd. Een soort die zich op een bepaald landschapstype specialiseert noemen we ook wel een indicatorsoort. De mate van aanwezigheid van deze soort geeft aan of het al dan niet goed gaat met het betreffende gebied.

Boomblauwtje

Het boomblauwtje is een dagvlinder uit de familie Lycaenidae, de kleine pages, vuurvlinders en blauwtjes. De spanwijdte van de vlinder ligt tussen de 26 en 32 millimeter. De vleugels van mannetjes zijn aan de bovenzijde geheel blauw terwijl de vrouwtjes een brede zwarte band langs de vleugels hebben. De vlinder is te herkennen aan de zilverwitte tot lichtblauwe onderzijde van de vleugel waarop zwarte stippen te zien zijn. De voedselplanten van de vlinder zijn onder andere klimop, hulst, struikhei, vuilboom, kornoelje en kardinaalsmuts. Het boomblauwtje heeft een voorkeur voor bosachtige gebieden als leefomgeving. Het boomblauwtje vliegt in twee generaties per jaar. De eerste generatie van april tot juni en de tweede generatie in juli, augustus en begin september. De soort komt algemeen voor in Nederland en België en is in Europa niet bedreigd. Het boomblauwtje is dan ook geen beschermde vlinder soort. Deze soort is in ons stadsdeel op verschillende plekken gesignaleerd zoals: het Oosterpark, park Frankendael, Prins Bernhardpark, het Darwinplantsoen, DNO, sportpark Drieburg, sportvelden middenmeer en voorland, het Science Park Amsterdam, VTP Amstelglorie en in de Groene Staart. Het boomblauwtje is een indicatorsoort voor het landschapstype bosplantsoen. Het boomblauwtje is geen Rode Lijst soort maar wordt wel gemonitord (Netwerk Ecologische Monitoring).

Stimuleringsmaatregel

De beste stimuleringsmaatregel is het behoud van het landschapstype waar deze vlinder met name in voor komt. In het stadsdeel is dit bijvoorbeeld het Oosterpark en Park Frankendael. Daarbij is van belang dat er variatie in de bosrand aanwezig is en voedselplanten. Met name een geleidelijke overgang tussen van bos naar grasland is zeer aantrekkelijk voor de aanwezigheid van het boomblauwtje. Het beheer van deze gebieden is dan ook hierop gericht.

Icarusblauwtje

Het icarusblauwtje is een dagvlinder uit de familie Lycaenidae, de kleine pages, vuurvlinders en blauwtjes. Deze soort komt algemeen voor in heel Europa, op droge schrale graslanden tot matig vochtige steppe. De vliegtijd is van april tot en met oktober. De rups overwintert. Waarnemingen van feitelijke ei-afzetting zijn vrij spaarzaam. De eitjes worden tussen de bovenste bladeren op de jonge nog niet bloeiende planten van Gewone rolklaver afgezet. De rupsen worden gevonden op diverse planten uit de Vlinderbloemenfamilie als Sikkelklaver, hopklaver, Kleine klaver, Gewone rolklaver, Lotus uliginosus, Paardenhoefklaver, Coronilla varia, Kattedoorn en Kruipe stalkruid. Het icarusblauwtje is geen rode lijst soort. In Oost / Watergraafmeer komt de vlinder op verschillende plekken voor zoals: Onderlangs, sportpark Drieburg, Onderlangs, sportvelden middenmeer en voorland, Science Park Amsterdam, VTP Amstelglorie, Groene Staart. Het is een indicator soort voor grasland. Het icarusblauwtje komt algemeen voor in heel Europa, op droge schrale graslanden tot matig vochtige steppe. Deze vlindersoort is niet beschermd. Het betreft wel een gemonitorde soort (Netwerk Ecologische Monitoring).

Stimuleringsmaatregel

Langs brede bermen en taluds kunnen vlinders als het icarusblauwtje de stad inkomen. Deze verbindingbanen moeten dan wel voldoen aan de eisen die deze soorten stellen. Een berm die vlindervriendelijk wordt beheerd en waar een gefaseerd maaibeheer op wordt toegepast, heeft ook een belangrijke functie voor andere insecten, kleine zoogdieren en amfibieën. In ons stadsdeel zijn bepaalde delen van het spoortalud zeer geschikt voor vlinders als het icarusblauwtje. De bedoeling is om op termijn bepaalde delen van het spoortalud zo te veranderen dat dit geschikt wordt gemaakt voor grasland minnende soorten.

REPTIELEN

In ons stadsdeel komen maar weinig soorten reptielen voor, maar wel eentje die onze steun goed kan gebruiken namelijk de ringslang. Indicatorsoort voor het landschapstype rietmoeras en droge ruigte.

Ringslang

De ringslang is een slang uit de familie gladde slangen (Colubridae). Deze slang is in veel streken in Nederland en België het algemeenste reptiel. De ringslang heeft een bruingrijze tot zwartgrijze kleur, een witte buik en een kenmerkende gele band om de hals, waaraan de naam te danken is. De gemiddelde lengte is ongeveer een meter, de maximale lengte is twee meter. Mannetjes blijven een derde kleiner dan vrouwtjes. De vaak panische angst van de mens voor slangen heeft al vele ringslangen het leven gekost. In tegenstelling tot bijvoorbeeld de bijna even grote maar nog veel zeldzamere adder is de ringslang volstrekt ongevaarlijk. De ringslang is niet giftig en voedt zich vooral met amfibieën zoals kikkers, en kleine zoogdieren. Ter verdediging heeft de ringslang een goede truc, namelijk schijn dood wat betekent dat de slang zich dood houdt. Het dier rolt zich dan op de rugzijde en dat is iets wat levende slangen nooit doen. De slang beweegt niet en kan zelfs een walgelijke 'lijkenlucht' afscheiden uit speciale klieren bij de anus waardoor de show nog overtuigender wordt. Veel vijanden van de ringslang eten alleen levende slangen en geen dode exemplaren en druipen alsnog af. Bij aanraking echter veert de slang plotseling op, om een schrik effect te veroorzaken waarna het dier ervandoor gaat. Vijanden zijn onder andere roofvogels en marterachtigen. De ringslang is de enige eierleggende slangensoort in Nederland en België, de gewone adder en de gladde slang zijn beiden eierlevendbarend. De eieren worden afgezet in zogenaamde broedhopen, meestal composthopen waar de temperatuur door broei hoger is. Er worden gewoonlijk 10-40, maximaal 50 eitjes geproduceerd, afhankelijk van de grootte van het vrouwtje. De ringslang komt in nagenoeg heel Europa voor, met uitzondering van de gebieden rond de poolcirkel. Ringslangen worden ook in Nederland en in België ten noorden van Sambre en Maas steeds zeldzamer. In Fagne-Famenne en Ardennen is de ringslang nog niet zeldzaam. Net als alle andere inheemse reptielen vallen ze onder de wet op de beschermde dieren. Wanneer de broedhopen, waarvoor veelal mest- en composthopen worden gebruikt, ook voorkomen in ecologische verbindingzones dan helpt dit de verspreiding van de ringslang. Dit heeft met name geholpen bij de verbreiding vanuit het Naardermeer richting de Oostvaardersplassen. In ons

stadsdeel komt de ringslang voor in het ecolint (bij DNO gesignaleerd) en in het Science Park Amsterdam. De ringslang is een indicatorsoort voor het landschapstype rietmoeras en droge ruigte.

Stimuleringsmaatregel

Belangrijk is dat er een econetwerk blijft bestaan waar de ringslang zich veilig en ongestoord over kan verplaatsen. Daarnaast kunnen maatregelen zoals de aanleg van goede broeihopen de ringslang stimuleren. Bijvoorbeeld langs de spoorlijn t.h.v. het sportpark Middenmeer en in het Science Park Amsterdam. Ook voor de ringslang is het met name van belang dat het betreffende landschapstype waarin hij voorkomt, in ons stadsdeel onder andere in het Ecolint (rietlandschap) en het Science Park Amsterdam veenweidegebied, blijft bestaan. Daarbij is het van groot belang dat het beheer van een dergelijk landschapstype regelmatig en consequent volgens beheerplan wordt uitgevoerd.

Uitvoeringsnotitie flora en fauna Oost-Watergraafsmeer (8 april 2008):

De aanwezigheid van flora en fauna in ons stadsdeel is belangrijk voor de leefbaarheid. Wie kan zich een stad zonder dieren en planten voorstellen? Voor dieren en planten is het van groot belang dat ecosystemen (verschillende landschapstypen) blijven bestaan. Oost-Watergraafsmeer heeft verschillende waardevolle groengebieden, waaronder het Oosterpark, park Frankendael, De Nieuwe Ooster, Science Park Amsterdam, Volkstuinpark Amstelglorie en de Groene Staart.

De aanwezigheid van deze groene gebieden en de wijze waarop we ze beheren, dragen bij aan de verscheidenheid aan flora en fauna in ons stadsdeel. De diversiteit aan plant- en diersoorten in Europa, en dus ook in Amsterdam, gaat achteruit. Het stadsdeel wil daarom concrete maatregelen nemen om zoveel mogelijk plant- en diersoorten te stimuleren. Maatregelen zijn bijvoorbeeld het plaatsen van nestkasten voor vleermuizen en het aanmoedigen van het plaatsen van nestkasten voor gierzwaluw en huismus bij nieuwbouw en renovatieprojecten.

In ons stadsdeel kun je voor Amsterdamse begrippen toch nog veel zeldzame dieren aantreffen, zoals de wezel, de hermelijn, de watervleermuis, de ooievaar, de sperwer, de ijsvogel, de groene specht, de rugstreppad en de ringslang.

Noot Hvl: vleermuizen zijn in Nederland zeker niet zeldzaam, maar 90% van de populatie bestaat uit de zgn. "gewone dwergvleermuis". Andere soorten (de laatvlieger, de ruige dwergvleermuis en de watervleermuis) zijn door het Stadsdeel gesignaleerd in het Oeverbos en in het open grasland van de Groene Staart. Ze staan in Nederland weliswaar niet op de "rode lijst" van met uitsterven bedreigde diersoorten, maar een beestje als de watervleermuis is wel een beschermde diersoort in de zin van de Flora- en faunawet. Een door het Stadsdeel zelf voorgenomen stimuleringsmaatregel is het ophangen van vleermuisnestkasten.

UFF:

We stimuleren flora en fauna in ons stadsdeel

De biodiversiteit in Europa gaat drastisch achteruit. Wereldwijd bestaat de ambitie om in de periode tot 2010 de achteruitgang van de biodiversiteit tot stilstand te brengen. Het stadsdeel heeft de Countdown 2010 Declaration, een communicatie-instrument dat aandacht vraagt voor de 2010-biodiversiteitsdoelstellingen, mede ondertekend. Het stadsdeel wil echter ook concrete maatregelen nemen om zoveel mogelijk plant- en diersoorten te stimuleren. Een belangrijke stimuleringsmaatregel is de inzet van het stadsdeel voor het behoud van reeds bestaande groengebieden. Daarnaast gaat het stadsdeel actief nestkasten plaatsen voor vleermuizen en gaan we het plaatsen van nestkasten voor gierzwaluw en huismus bij nieuwbouw en renovatieprojecten aanmoedigen. Ook komt er meer informatie aan de burger, bijvoorbeeld ten aanzien van het niet voeren van duiven en ganzen en worden er in plaats van voederverbodsborden informatieborden geplaatst.

Hoe kunnen we flora en fauna versterken?

Flora- en faunabeheer in Oost-Watergraafsmeer is een belangrijk thema en zeker niet alleen wat betreft bestrijding van overlast. Kijk alleen maar eens naar het vele groen in ons stadsdeel. De verschillende waardevolle groene gebieden zoals bijvoorbeeld het Oosterpark, Park Frankendael, De Nieuwe Ooster, Science Park Amsterdam veenweidegebied, Volkstuinpark Amstelglorie, de Groene Staart de 49 hectare aan natuurlijk onderhouden bermen, dijken en oevers en de 17 hectare natuurlijke bosplantsoen. Daarnaast zijn er nog eens ruim 21.000 door het stadsdeel beheerde bomen, waarvan er circa 169 de 'stadsdeel' monumentale status hebben. De aanwezigheid van deze verschillende groene gebieden en de wijze van beheer draagt bij aan de aanzienlijke hoeveelheid en verscheidenheid aan flora en fauna. Al dit groen wordt door vele bewoners en bezoekers van dit stadsdeel zeer gewaardeerd. Het stadsdeel wil dan ook, daar waar mogelijk, zo veel mogelijk flora en fauna stimuleren. Dat is ook hard nodig want de biodiversiteit in Europa gaat hard achteruit.

Zo is 42% van de Europese soorten zoogdieren bedreigd, 15% van de vogels, 45% van de vlinders, 30% van de amfibieën, 45% van de reptielen en 52% van de zoetwatervissen. Het stoppen van deze negatieve trend vereist de actieve betrokkenheid van een groot aantal actoren. Het is niet iets dat door actie van alleen nationale en internationale overheden kan worden bereikt. Effectieve bescherming van biodiversiteit vraagt de steun en participatie van niet-gouvernementele organisaties, ondernemingen en particulieren. En – niet in de laatste plaats – van regionale en lokale overheden.

Zowel wereldwijd en binnen Europa bestaat de ambitie om in het jaar 2010 de achteruitgang van biodiversiteit tot stilstand te brengen. Deze ambitie is vastgelegd tijdens de EU top over duurzame ontwikkeling in Göteborg (2001), in de slotverklaring van de VN World Summit on Sustainable Development (Johannesburg 2002), door de Pan-Europese Conferentie van Milieu- en natuurministers in Kyiv (2003) en tijdens EU Ministersconferentie in Malahide (Ierland) op 25 mei 2004.

Om de 2010 doelstellingen in Europa onder de aandacht van alle betrokkenen te brengen en hun actieve inzet te stimuleren is het Countdown 2010 initiatief gestart. Countdown 2010 is een communicatie instrument dat aandacht vraagt voor de 2010 biodiversiteit-doelstellingen. En acties stimuleert die tot doel hebben om het verlies aan biodiversiteit te stoppen. Het secretariaat van dit initiatief wordt gevoerd door het Europese kantoor van IUCN – the World Conservation Union, een mondiale unie van organisaties en instellingen op het gebied van natuurbescherming en biodiversiteit.

Ons stadsdeel heeft besloten om de Countdown 2010 Declaration te ondertekenen. Naast dit communicatieve instrument wil het stadsdeel ook een aantal concrete maatregelen nemen. Hiervoor zijn in deze nota ten aanzien van een aantal belangrijke flora- en faunasoorten stimuleringsmaatregelen opgenomen. Zodoende draagt ons stadsdeel haar steentje bij om de achteruitgang van biodiversiteit in Europa tot stilstand te brengen.